

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 16 april 1926 kl. 9 f. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 6, i anledning av väckt motion angående kristendomsundervisningen i folkskolan.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 217, har herr *Ekman, Karl Johan*, hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t vidtaga sådan ändring i undervisningsplanen för rikets folkskolor, att åt kristendomsundervisningen i den egentliga folkskolans samtliga klasser måtte anslås tre timmar i veckan.

I avseende å motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande över motionen från skolöverstyrelsen ävensom, efter att hava berett centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskollärareförening tillfälle att till utskottet inkomma med utlåtande över motionen, från centralstyrelsen fått mottaga yttrande i ämnet.

Då kristendomsämnet ovedersägligen är ett av folkskolans viktigaste undervisningsämnen, är det givetvis av synnerligen stor betydelse, att kristendomsundervisningen bedrivs på sådant sätt och i den omfattning, som svarar mot ämnets vikt.

Utskottet

Såsom känt har å ena sidan kritik riktats mot det ordnande av ifrågavarande undervisning, som ägt rum genom den av Kungl. Maj:t den 31 oktober 1919 fastställda undervisningsplanen, och har därvid — såsom motionären erinrar, jämväl från kyrkomötets sida — gjorts gällande, bland annat, att den för ämnet anslagna undervisningstiden av två timmar i veckan icke varit tillräcklig för ändamålet. För sin del har motionären funnit tre veckotimmars undervisning i detta ämne erforderlig. Å andra sidan har framhållits, att den nuvarande undervisningstiden vore med hänsyn såväl till kunskapsstoffets beskaffenhet och omfattning som andra viktiga ämnens krav på utrymme väl avvägd.

Såsom i motionen och i det av skolöverstyrelsen avgivna yttrandet anföres, ligger den i motionen berörda frågan under vederbörlig omprövning. På grund av nådig remiss har skolöverstyrelsen beslutat »vidtaga åtgärder för åstadkommande av en förberedande undersökning angående de erfarenheter, som vunnits i fråga om den för rikets folkskolor gällande den 31 oktober 1919 fastställda undervisningsplanen, vilken med innevarande läsårs utgång hunnit tillämpas i folkskolans sex årsklasser, för att sedan på grundval av

Bihang till riksdagens protokoll 1926. 12 saml. 1 avd. 6 häft. (Nr 6.)

denna undersökning till prövning upptaga frågan, huruvida jämkningar eller ändringar i undervisningsplanen böra vidtagas, samt hos Kungl. Maj:t göra den framställning, som av denna prövning kan föranledas.»

För verkställande av denna undersökning har överstyrelsen anmodat domkapitlen dels att vart och ett inom sitt stift infordra yttranden ej mindre av vederbörande folkskolinspektörer än även av samtliga skolråd och folkskolestyrelser, varvid emellertid, innan vederbörande skolråd eller folkskolestyrelse avgåve yttrande, tillfälle skulle beredas samtliga inom skoldistriktet vid folk- och småskolor anställda lärare och lärarinnor att till skolrådet eller folkskolestyrelsen avgiva gemensamt skriftligt yttrande, dels ock att för egen del i samma ärende avgiva yttrande. I de cirkulär, som av överstyrelsen för ifrågavarande ändamål utfärdats, begäres, att vid yttrandens avgivande hänsyn jämväl skall tagas till bland annat det i motionen berörda spörsmålet.

Då sålunda den fråga, som avses i förevarande motion, kommer att underkastas en ingående utredning och det i betraktande av den synnerliga vikt, som måste tillmätas kristendomsämnet, lärar kunna förutsättas, att vid utredningen tillbörlig hänsyn skall tagas till frågan, huruvida och i vad mån en utökning av nuvarande undervisningstid för kristendomsämnet bör och kan äga rum, har utskottet i frågans nuvarande läge icke ansett sig kunna förorda, att riksdagen genom skrivelse till Kungl. Maj:t giver direktiv för frågans lösning.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 april 1926.

På utskottets vägnar:

ERIK ANDERSON.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar *Anderson* i Hägelåkra, *Sandegård*, *Johansson* *) i Hornsberg, *Vrang*, *Schedin*, *Magnusson* och *Karlsson* i Gillberga.

*) Ej närvarande vid utlåtandets slutjustering.

Reservation

av herrar *Sandegård* och *Magnuson*, vilka ansett, att motiveringen till utskottets hemställan bort hava följande lydelse:

»Frågan om ett rationellt ordnande av religionsundervisningen i folkskolan kan givetvis icke anses slutgiltigt löst genom 1919 års undervisningsplan. Enligt utskottets mening torde emellertid ifrågavarande undervisningsplan, vad denna undervisning angår, böra betecknas som ett betydelsefullt framsteg. Det synes utskottet nödvändigt och riktigt, att folkskolans religionsundervisning koncentreras på kunskapen om den religion, som i mer än 1000 år på det intimaste hört samman med och varit ett representativt inslag i svensk och västerländsk kultur. Att på ett sätt, som främjar lärjungarnas religiösa och sedliga utveckling giva dem en efter deras mottaglighet och behov avpassad kunskap om kristendomens uppkomst, innehåll och utveckling, angives också såsom denna undervisnings mål. I de anvisningar för undervisningens meddelande, som därjämte i undervisningsplanen givas, inskräpes främst vikten av, att undervisningen i kristendom, utan att den därvid förlorar i allvar eller stadga, bedrives så, att den icke kommer i strid med det nutida samhällets krav på tankefrihet för de enskilda individerna.»

»Läraren bör städse erinra sig, att de olika hem, från vilka lärjungarna på grund av rådande skolplikt komma, i många fall företråda vitt skilda uppfattningar av de frågor, som vid kristendomsundervisningen kunna förekomma till behandling. Han bör därför vid sin undervisning sorgfälligt undvika allt, som kan verka såsom sårande angrepp på andras åskådning eller motverka uppkomsten hos lärjungarna av en vidhjärtad fördragsamhet mot olika tänkande.» Det föreskrives, att bibelns egen framställning skall utgöra omedelbar grundval för kristendomsundervisningen, att vid de förklaringar och utredningar, som äro nödvändiga vid undervisningen, bör eftersträvas enkelhet, åskådlighet och livlighet och, så ofta sådant på ett okonstlat sätt kan ske, anknytning sökes med barnens liv och med förhållanden, som ligga barnens egna erfarenhetsområden nära. Ämnets olika grenar skola vid undervisningen hållas samman till en enhet, »så att barnen från undervisningen i skolan må kunna medföra en samlad bild av Jesus, hans liv och verk». Tyngdpunkten lägges på Jesu egen förkunnelse. Genom att låta den historiska synpunkten komma till beaktande åsyftar undervisningsplanen att giva barnen någon föreställning om det religiösa och sedliga livets utveckling särskilt i vårt land genom tiderna fram till vår egen. Det betonas också, att vad, som meddelas barnen, skall vara av den beskaffenhet, att de på det ålderstadium, vari de befinna sig, kunna tillgodogöra sig det religiösa och sedliga innehållet däri.

Utskottet förmenar, att den närmaste och synnerligen angelägna uppgift, som på här ifrågavarande undervisningsområde påvilar skolans myndigheter och statsmakterna, måste vara att tillse, att den omläggning av kristendomsundervisningen, som med 1919 års reform avsågs, målmedvetet och utan

tvekan fullföljes i praktisk tillämpning i alla rikets folkskolor, och att i möjligaste mån nödvändiga förutsättningar härför skapas. Enligt utskottets mening kräves, försåvitt även denna undervisning bör avse effektiv kunskapsmeddelelse, en lärobok, som med vetenskaplig vederhäftighet förenar enkelhet och klarhet och kan vara ägnad att »göra även folkskolan delaktig av nya och riktigare insikter om religionen» (Söderblom). Om möjligt ännu viktigare synes vara, att lärarutbildningen i allt vidsträcktare mån tillgodogöres dessa »nya och riktigare insikter» framför allt i den historiska betraktelse av bibelns framställning och den religiösa verkligheten överhuvud, som den vetenskapligt teologiska forskningens fortskridande arbete och resultat möjliggjort.

Målet måste vara att äntligen komma fram till en kristendomsundervisning, som har till uppgift att meddela icke åsikter utan kunskap, och beaktar, att barnen ha samma rätt att av skolan erhålla exakt kunskap i detta ämne, som i t. ex. historia eller biologi eller vilket annat ämne som helst. Enligt utskottets mening kan det nuvarande tillståndet på detta område av folkskolans verksamhet endast vara ägnat att aktualisera kravet på helt slopande av den obligatoriska religionsundervisningen.

Huruvida och i vad mån en på detta sätt omlagd kristendomsundervisning skulle komma att kräva ett större antal veckotimmar än för närvarande är ett spørsmål, vartill utskottet icke har anledning att taga ställning. Att i förhandenvarande läge någon ökning av antalet veckotimmar skulle vara påkallad, synes på intet sätt ådagalagt.